JADVYGA BIELIAUSKIENĖ
1929 01 15–2009 11 21

J. Bieliauskienė ruošia drobę naujam savo paveikslui. Inta, Komijos ASSR, 1957 m. *Iš šeimos archyvo*

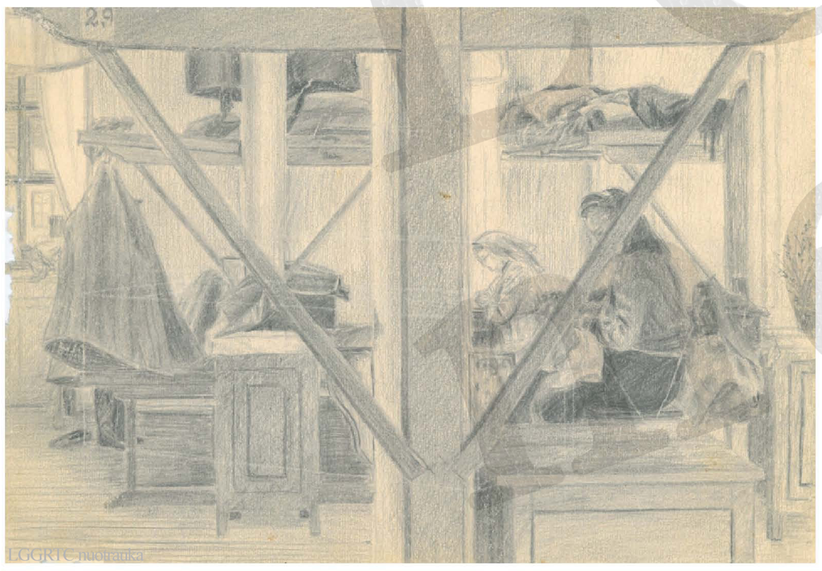

J. Bieliauskienės piešinys, vaizduojantis gyvenimą lagerio barake. Inta, Komijos ASSR, apie 1955–1956 m. *Iš šeimos archyvo*

Kelias mišku. J. Bieliauskienės tapyta akvarelė. Inta, Komijos ASSR, apie 1955–1957 m. *Iš šeimos archyvo*

J. Bieliauskienė su sūnumi. XX a. 7-ojo dešimtmečio pab. *Iš šeimos archyvo*

Suimtos J. Bieliauskienės fotografija iš baudžiamosios bylos. 1982 m. *Iš Genocido aukų muziejaus rinkinių*

Kadrai iš KGB darbuotojų filmuotos 1983 m. balandžio 9 d. J. Bieliauskienės apklausos. *Iš Genocido aukų muziejaus rinkinių*

Fotoatvirukas, skirtas įkalintai J. Bieliauskienei paremti. Apie 1983–1986 m. *Iš Genocido aukų muziejaus rinkinių*

Jadvyga Šilauskaitė-Bieliauskienė gimė 1929 m. sausio 15 d. Kretingos aps. Kretingos vls. Rūdaičių k. Augo gausioje, religingoje šeimoje. Mokėsi Kretingos ir Palangos gimnazijose, priklausė pogrindinei gimnazistų ateitininkų organizacijai. Tėvas ūkininkas Antanas Šilauskas rėmė Lietuvos partizanus, kurie dažnai rinkdavosi jų sodyboje. 1948 m. vasario 16 d. slapta švenčiant Lietuvos nepriklausomybės dieną, gimnazistė Jadvyga davė partizaninio pasipriešinimo B grupės, veikusios laisvėje, dalyvės priesaiką. Gavo slapyvardį Šatrija, platino partizanų spaudą ir atsišaukimus. Suimta 1948 m. birželio 27 d. ir tų pačių metų spalio 28 d. nuteista 25 metams lagerio ir 5 metams tremties. Buvo kalinama Intos lageryje (Komija) iki 1956 m. rugpjūčio. Išėjusi į laisvę, ištekėjo už politinio kalinio Antano Vytauto Beliausko, su kuriuo susipažino dar lageryje. Sūnus Žilvinas gimė 1958 m., jau grįžus į Lietuvą.

Grįžusi į Lietuvą pabaigė vidurinę mokyklą. Dirbo konstruktore-braižytoja Respublikiniame žemės gamybos projektavimo institute, technike Kauno restauravimo dirbtuvėse, siuvinėjimo meistre Kauno dailės kombinate. Nedaug kas yra girdėjęs apie išskirtinius J. Bieliauskienės gabumus dailei. Mokytis piešimo ji ėmėsi dar kalinimo metu Intos lageryje. Deja, išėjus į laisvę ugdyti gabumus nebuvo sąlygų. Tačiau pomėgis piešti niekur nedingo. Šeimos archyve išliko daug J. Bieliauskienės dailės darbų.

1971 m. J. Bieliauskienė vėl įsitraukė į antisovietinį pasipriešinimą, aktyviai kovojo su tikinčiųjų persekiojimu, dalyvavo eucharistiniame judėjime, bendradarbiavo su „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos“ leidėjais. 1979 m. įkūrė Garliavoje, Kauno r., pogrindinę jaunimo grupę. Ji užsiėmė šviečiamąja veikla, rengdavo skaitymus religinėmis, filosofinėmis ir istorinėmis temomis, statė literatūrinius spektaklius pagal patriotinius ir religinius poetinius tekstus. Nekreipdama dėmesio į dažnus KGB perspėjimus, minėtai grupei vadovavo ketverius metus. Greta to, platino pogrindininius leidinius, rinko faktus apie religinių jaunimo sambūrių persekiojimą, apie tikinčių moksleivių diskriminaciją. 1981 m. surinko apie 2000 parašų po kreipimusi į pirmąjį LKP CK sekretorių Petrą Griškevičių – reikalauta nutraukti tikinčiųjų persekiojimą.

1982 m. spalio 29 d. buvo suimta antrą kartą. Pateikti kaltinimai daugiausiai rėmėsi nepilnamečių vaikų parodymais. Vaikų apklausa vyko pažeidžiant sovietinius įstatymus: nepilnamečiai tardytojų dažnai buvo apklausiami nedalyvaujant tėvams ar pedagogams. Pati J. Bieliauskienė į tyrėjų klausimus, susijusius su kitais asmenimis, neatsakinėjo, apklausų protokolų nepasirašė. Teisme jai inkriminuotas moksleivių įtraukimas į nacionalistinę ir religinę veiklą, literatūrinių inscenizacijų rengimas ir nacionalizmą kurstančios atributikos naudojimas, informacijos apie tikinčiųjų persekiojimą spausdinimas, parašų po peticijomis rinkimas. Už tokį „valstybės pagrindų griovimą“ 1983 m. gegužės 16–17 d. LSSR Aukščiausiasis teismas nuteisė ją 4 metams griežto režimo lagerio ir 3 metams tremties. Iki 1986 m. drauge su kitomis žymiomis disidentėmis – ruse Tatjana Velikanova, ukrainiete poete Irina Ratušinskaja, este Lagle Parek, latve Lidija Doronina – buvo kalinama Baraševo lageryje (Mordovija). Nepaisydama labai silpnos sveikatos, dalyvavo politinių kalinių moterų protesto (bado) akcijose, pasirašė kreipimąsi į 35 valstybių, pasirašiusių Helsinkio susitarimą, vadovus dėl pagrindinių žmogaus teisių pažeidimo SSRS, sveikinimo telegramą JAV prezidentui Ronaldui Reaganui jo perrinkimo antrajai kadencijai proga ir kt. Siekdama išvengti provokacijų, metus laikėsi tylos įžado ir griežto pasninko. Pablogėjus sveikatai, dėl tarptautinių žmogaus teisių organizacijų, JAV prezidento R. Reagano ir kitų demokratinių šalių politinių lyderių spaudimo J. Bieliauskienė 1986 m. nuo tremties bausmės buvo atleista ir išėjo į laisvę.

1988 m. birželį įsitraukė į Politinių kalinių gelbėjimo komiteto veiklą, po dviejų mėnesių kartu su Povilu Pečeliūnu ir Birute Burauskaite įkūrė buvusių politinių kalinių ir tremtinių globos grupę, kurios tikslas buvo teikti materialinę pagalbą asmenims, nukentėjusiems nuo sovietinio režimo represijų. Informacija apie tokius žmones buvo gaunama iš prie Sąjūdžio įsikūrusios Stalinizmo nusikaltimų tyrimų komisijos, materialinė pagalba – iš užsienio lietuvių. Vėliau įsiliejo į Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos, Ateitininkų federacijos, Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio, Krikščionių demokratų partijos ir kitų organizacijų veiklą, platino Atgimimo spaudą.

Po 1991 m. sausio 13 d. SSSR agresijos prieš Lietuvos Respubliką įkūrė Lietuvos Nepriklausomybės gynimo Sausio 13-osios broliją, kuriai vadovavo daugiau kaip dešimt metų. Brolija rinko informaciją apie sužalotus ar kitaip praradusius sveikatą asmenis agresijos dienomis, rūpinosi medicinine pagalba, materialine parama nukentėjusiesiems bei žuvusiųjų artimiesiems, organizavo įvairius renginius, fotoparodas, surinko gausią garso, vaizdo bei žodinę medžiagą apie tų dienų įvykius ir dalyvius.

Iki paskutinių gyvenimo dienų buvo aktyvi visuomenininkė, jai rūpėjo Lietuvos likimas, teisingumas.

Lietuvos Respublikos Prezidento 1998 m. rugpjūčio 21 d. dekretu J. Bieliauskienė apdovanota 4-ojo laipsnio Vyčio Kryžiaus ordinu (dabar – Vyčio Kryžiaus ordino Karininko kryžius), 1992 m. sausio 11 d. – Sausio 13-osios atminimo medaliu, o 2000 m. liepos 1 d. – Lietuvos nepriklausomybės medaliu.

Mirė J. Bieliauskienė po sunkios ligos 2009 m. lapkričio 21 d. Palaidota Vilniaus Antakalnio kapinėse.

Parengė Vilma Juozevičiūtė